

2017 წელს ადმინისტრაციული ხარჯები

დაანონსებული 10%-ის ნაცვლად 3%-ით მცირდება

2016 წლის 14 დეკემბერს პარლამენტმა საქართველოს 2017 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ კანონი მიიღო. ასევე, მიმდინარე წლის იანვრის ბოლოს 2016 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების შესახებ გარკვეული მონაცემები გამოქვეყნდა. “საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველო” დაინტერესდა გამოეკვლია 2016 წლის ბიუჯეტის შესრულების მაჩვენებლები და იმით, თუ რამდენად მოხდა 2017 წლის ბიუჯეტის კანონის მიხედვით ე.წ ადმინისტრაციული ხარჯების 10%-იანი შემცირება, როგორც ეს დაანონსებული იყო მთავრობის მიერ.

აღსანიშნავია, რომ 2016 წელს შემოსავლების, კერძოდ კი საგადასახადო შემოსავლების კუთხით შესრულების პრობლემა არ დამდგარა, თუმცა პრობლემები გამოიკვეთა ცალკეული საბიუჯეტო ორგანიზაციების მიერ გადასახდელების შესრულებასთან და შედეგად ბიუჯეტის ეფექტიან პროგნოზირებასთან დაკავშირებით.

2017 წელს მნიშვნელოვნად გამრდილია რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს (286 მლნ ლარით - 29%) და განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს დაფინანსება (167 მლნ ლარით - 17%). ასევე მთლიანობაში შემცირებულია სახელმწიფო ბიუჯეტის შრომის ანაზღაურება 59 მლნ ლარით (-4.04%). მიუხედავად ამ პოზიტიური ნაბიჯებისა, მიმდინარე წლის ბიუჯეტში კვლავ არის ბევრი პრობლემა, გამოწვევა და კითხვის ნიშანი სამინისტროების მიერ თანხების განკარგვასთან, ბიუჯეტის პროგრამულობასთან და ზოგადად ბიუჯეტის ეფექტიან ხარჯვასთან დაკავშირებით. ასევე, აღსანიშნავია, რომ ე.წ ადმინისტრაციული ხარჯების შემცირება 10%-იან ზღვარს ვერ აღწევს. ადმინისტრაციული ხარჯებიდან (რაც უხეშად მოიცავს შრომის ანაზღაურების და საქონელი და მომსახურების მუხლს), მხოლოდ შრომის ანაზღაურება მცირდება 59 მლნ ლარით. სერთო ჯამში სახელმწიფო ბიუჯეტის ე.წ ადმინისტრაციული ხარჯები ფაქტობრივად 32 მლნ ლარით (1.3%), ხოლო ნაერთი ბიუჯეტის (საპროგნოზო) კი 79 მლნ ლარით (2.5%) მცირდება.

1. სახელმწიფო ბიუჯეტის მაჩვენებლები

საქართველოს 2017 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტი ეკონომიკის 4%-იან ზრდაზეა დაგეგმილი. 2017 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯები 2016 წლის ფაქტთან შედარებით 379 მლნ ლარით (4.3%) იზრდება, ხოლო შემოსავლები - 909 მლნ ლარით (10.6%). ასევე აღსანიშნავია საგადასახადო შემოსავლებიც, რომელიც მიმდინარე წელს 2016 წელთან შედარებით 833 მლნ ლარით (10.4%) იზრდება.

რაც შეეხება 2016 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულებას, ბიუჯეტის შემოსავლები გეგმასთან შედარებით 33 მლნ ლარის (0.4%) გადაჭარბებით შესრულდა, საგადასახადო შემოსავლები 7 მლნ ლარის (0.08%), ხოლო ხარჯების ათვისება კი 19 მლნ ლარის (0.2%) გადაჭარბებით მოხდა.

აქედან ნათელია, რომ ხარჯების ათვისების, შემოსავლების და კერძოდ საგადასახადო შემოსავლების შესრულების კუთხით 2016 წელს პრობლემა არ ყოფილა. თუმცა მცირედი ხარვეზი იყო „სხვა შემოსავლების“ (მოიცავს შემოსავლებს საკუთრებიდან-პროცენტებს, დივიდენდებს და შემოსავლებს საქონლისა და მომსახურების რეალიზაციიდან) მობილიზებაში, რაც 2016 წლის გეგმასთან შედარებით 24 მლნ ლარის დანაკლისით (-7.4%) შესრულდა.

რაც შეეხება უწყებების დაფინანსებას, 2017 წელს, 2016 წელთან შედარებით, ყველაზე დიდი ოდენობით - 286 მლნ ლარით (29%) - რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის

გრაფიკი 1: უწყებების დაფინანსების ზრდა/კლება 2017 წელს

უწყება	ათასი ლარი	%
რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის მინისტრო	285,000	10.00
გეოგრაფიკული ინფორმაციის მინისტრო	225,000	160.73
საგარეო ურთიერთობებისა და დიპლომატიის მინისტრო	165,000	10.00
საორბიტისა და ახლო აღმოსავლეთის საგარეო ურთიერთობების მინისტრო	150,000	10.00
პარლამენტის მინისტრო	15,000	10.00
ფინანსთა მინისტრო	5,000	10.00
საგარეო საქმეთა მინისტრო	5,000	10.00
თავდაცვის მინისტრო	5,000	10.00
სსიპ – საზოგადოებრივი მართვა	5,000	10.00
სსიპ – საკრთველის მართვა	5,000	10.00
მთავრობის ადმინისტრაცია	5,000	10.00
ევროპულ და ევროკავშირის საკრთველის მართვა	5,000	10.00
პრეზიდენტის ადმინისტრაცია	5,000	10.00
პრეზიდენტის ადმინისტრაცია	5,000	10.00
გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრო	5,000	10.00
ინტერპრეტაციის მინისტრო	5,000	10.00
კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრო	5,000	10.00
იუსტიციის მინისტრო	5,000	10.00
ენერგეტიკის მინისტრო	5,000	10.00
სოფლის მეურნეობის მინისტრო	5,000	10.00

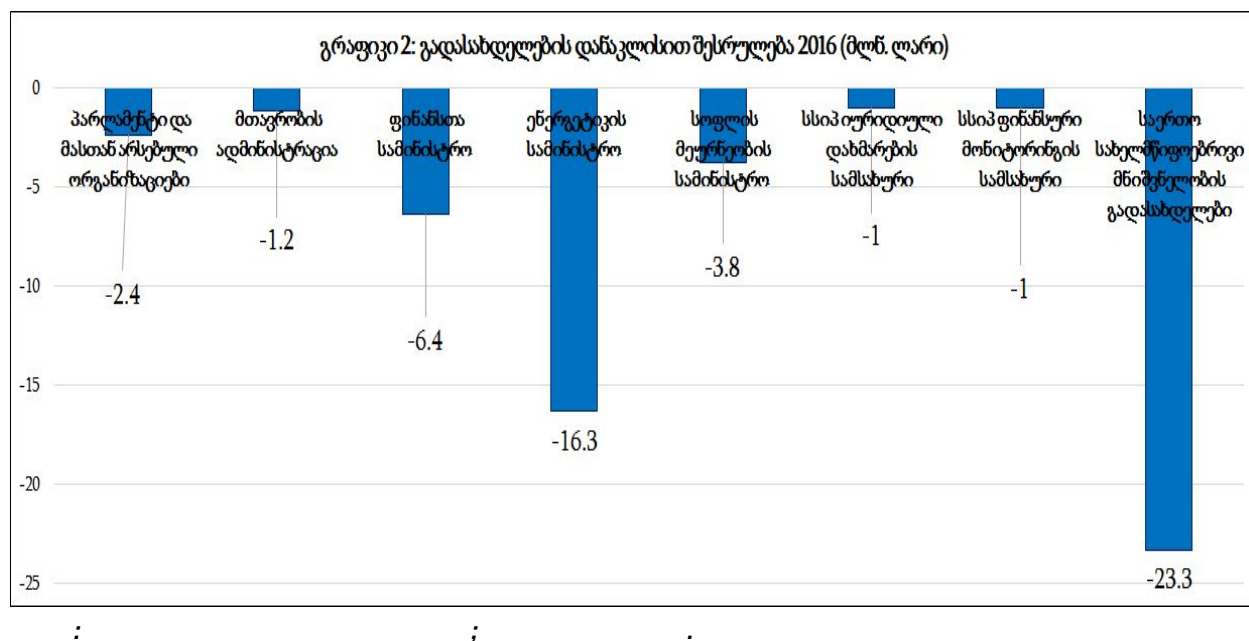
2

პროფესიული განათლების ხელშეწყობა გაზრდილია 380 ათასი ლარით.

რაც შეეხება 2016 წლის გადასახდელების შესრულებას, მთლიანად გადასახდელები 2016 წლის გეგმასთან შედარებით 5.7 მლნ ლარით ნაკლები ოდენობით შესრულდა და 10 მილიარდ 292 მილიონილარი შეადგინა.

უწყებების მიხედვით თუ განვიხილავთ გადასახდელების გეგმასთან შედარებით უფრო ნაკლები ოდენობით შესრულება შემდეგი ორგანიზაციებისთვის იკვეთება (იხ. გრაფიკი 2):

- საქართველოს პარლამენტი და მასთან არსებული ორგანიზაციები - გეგმასთან შედარებით 2.4 მლნ ლარით ნაკლები ოდენობით შესრულდა;
- საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაცია - 1.2 მლნ ლარი;
- საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო - 6.4 მლნ ლარი;
- საქართველოს ენერგეტიკის სამინისტრო - 16.3 მლნ ლარი;
- საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო - 3.8 მლნ ლარი;
- სსიპ იურიდიული დახმარების სამსახური - 1 მლნ ლარი;
- სსიპ საქართველოს ფინანსური მონიტორინგის სამსახური - 1 მლნ ლარი;
- საერთო სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელები - 23.3 მლნ ლარი.

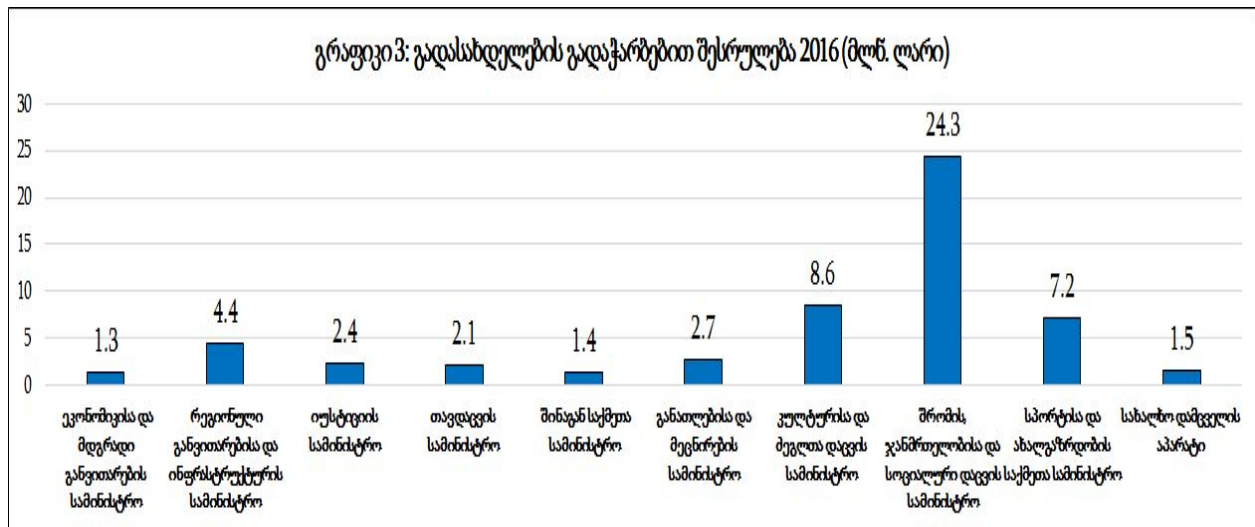
გადასახდელების დანაკლისით შესრულების პრობლემები აქვს სხვა უწყებებსაც, თუმცა შედარებით უმნიშვნელო.

ასევე იკვეთება შემთხვევები, როცა გადასახდელების შესრულება გეგმასთან შედარებით გადაჭარბებით ხდება, ეს უწყებებია (იხ. გრაფიკი 3):

- საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო - 1.3 მლნ ლარი
- საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო - 4.4 მლნ

ლარი.

- საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო - 2.4 მლნ ლარი
- საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო - 2.1 მლნ ლარი
- საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო - 1.4 მლნ ლარი
- საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო - 2.7 მლნ ლარი
- საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრო - 8.6 მლნ ლარი
- საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო - 24.3 მლნ ლარი
- საქართველოს სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სამინისტრო - 7.2 მლნ ლარი
- საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატი - 1.5 მლნ ლარი

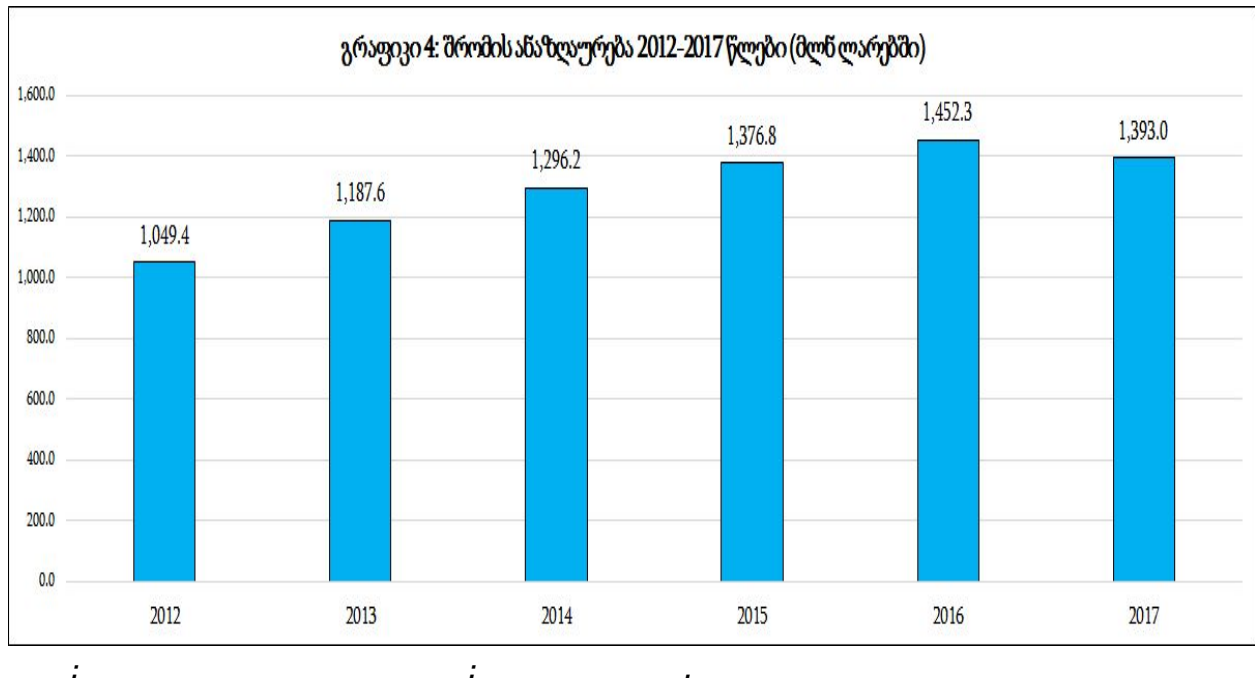

ასევე არის სხვა უწყებებიც სადაც გადასახდელების შესრულება გადაჭარბებით მოხდა, თუმცა შედარებით უმნიშვნელოდ.

აქედან შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ 2016 წელს გადასახდელების შესრულების კუთხით მთლიანობაში მნიშვნელოვანი პრობლემა არ იკვეთება (დანაკლისი 5.7 მლნ ლარია), თუმცა უწყებების ღონებე სახეზეა ბიუჯეტის დაგეგმვის და პროგნოზირების ხარვეზები.

2. სახელმწიფო აპარატის შრომის ანაზღაურების ზრდა/კლება

სახელმწიფო აპარატის შრომის ანაზღაურება 2017 წელს, 2016 წლის როგორც გეგმა ასევე ფაქტთან შედარებით, 59 მლნ ლარით (-4.04%) მცირდება, მაშინ როცა 2012 - 2016 წლებში აღნიშნული მაჩვენებელი წლიდან წლამდე ზრდის ტენდენციით ხასიათდებოდა (იხ. გრაფიკი 4).

უწყებების მიხედვით ყველაზე დიდი ოდენობით შრომის ანაზღაურება შემდეგ საბიუჯეტო ორგანიზაციებში იმრდება (იხ. გრაფიკი 5):

- საერთო სასამართლოები - 3.4 მლნ ლარით (8.7%). შტაგით დასაქმებულთა ოდენობა 180 ადამიანით იმრდება.
- საქართველოს პარლამენტი და მასთან არსებულ ორგანიზაციები - 2.7 მლნ ლარით (9.1%). შტაგით დასაქმებულთა ოდენობა იგივე რჩება.
- საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახური - 2.1 მლნ ლარით (3.0%). შტაგით დასაქმებულთა ოდენობა იგივე რჩება.
- კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრო - 1.9 მლნ ლარით (3.4%). შტაგით დასაქმებულთა ოდენობა 1,012-ით იმრდება.
- სსიპ სამოგალოებრივი მაუწყებელი - 1.6 მლნ ლარით (78%). შტაგით დასაქმებულთა ოდენობა იგივე რჩება.¹
- სოფლის მეურნეობის სამინისტრო - 1.3 მლნ ლარით (6.5%). შტაგით დასაქმებულთა ოდენობა 145 ადამიანით იმრდება.

შრომის ანაზღაურება იმრდება 11 სხვა უწყებაშიც, თუმცა შედარებით უმნიშვნელოდ

ყველაზე დიდი ოდენობით შრომის ანაზღაურება შემდეგ უწყებებში მცირდება (იხ. გრაფიკი 5):

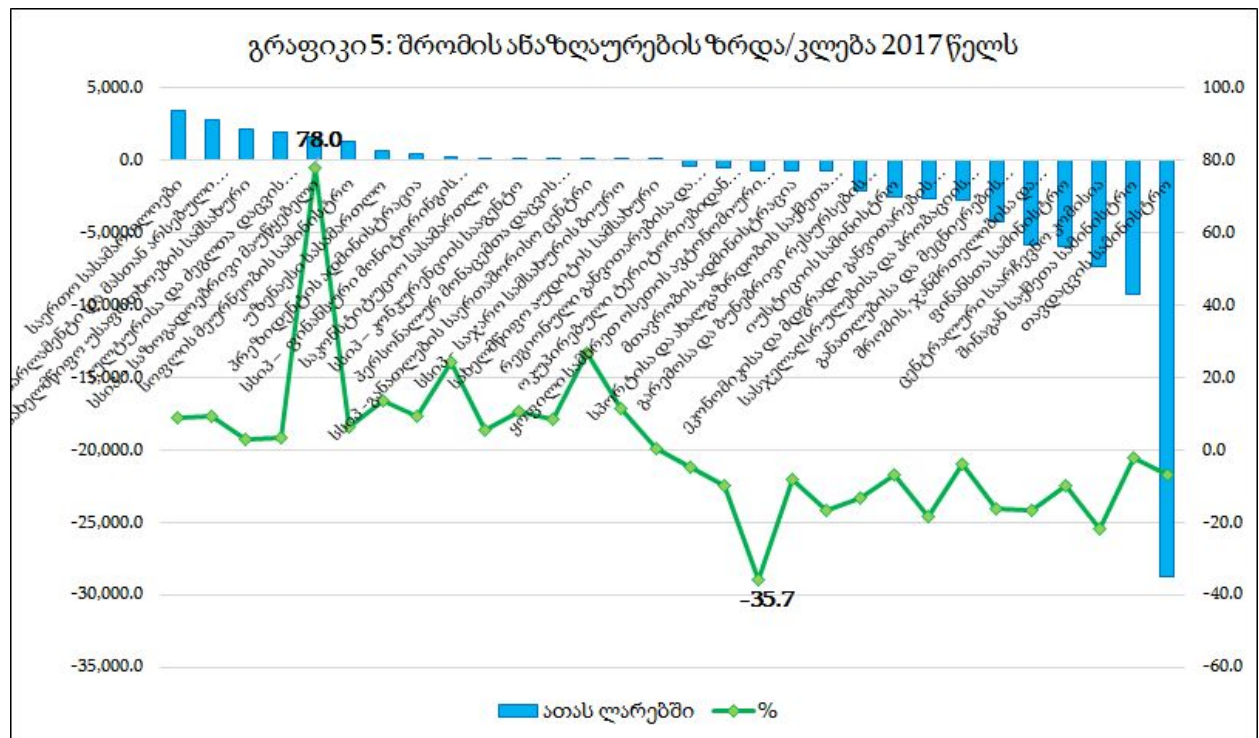
- საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო - 29 მლნ ლარით (-7.04%). შტაგით დასაქმებულთა ოდენობა უცვლელი რჩება.²

¹ სამოგალოებრივი მაუწყებლის მენეჯმენტში მომხდარი ცვლილებების შემდეგ სამოგალოებრივ მაუწყებელზე იგეგმება მორიგი რეორგანიზაცია, რაც დიდი ალბათობით აისახება მაუწყებლის ბიუჯეტშიც ცვლილებების სახით.

² გასული წლის ბოლოს და მიმდინარე წლის დასაწყისშიც არაერთი ინფორმაცია გავრცელდა თავდაცვის სამინისტროში კადრების განთავისუფლებასთან დაკავშირებით. იქიდან გამომდინარე, რომ ბიუჯეტში შტაგით დასაქმებულთა ოდენობა უცვლელი რჩება, უნდა ვივარაუდოთ რომ ან ბიუჯეტის დამტკიცების შემდეგ იქნა აღნიშნული გადაწყვეტილება მიღებული, ან

- საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო - 9 მლნ ლარით, (-2.3%). შტაგით დასაქმებულთა ოდენობა უცვლელი რჩება.
- საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია - 7 მლნ ლარით (-21.5%). შტაგით დასაქმებულთა ოდენობა იზრდება 6 ადამიანით.
- საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო - 5.9 მლნ ლარით (-9.9%). შტაგით დასაქმებულთა ოდენობა უცვლელი რჩება.
- საქართველოს შრომის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო - 5.8 მლნ ლარი (-16.8%). შტაგით დასაქმებულთა ოდენობა უცვლელი რჩება.
- საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო - 4.2 მლნ ლარით (-16%). შტაგით დასაქმებულთა ოდენობა 3 ადამიანით მცირდება.
- საქართველოს სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სამინისტრო - 2.7 მლნ ლარი (-4.1%). შტაგით დასაქმებულთა ოდენობა 20 ადამიანით მცირდება.
- ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო - 2.6 მლნ ლარი (-18%). შტაგით დასაქმებულთა ოდენობა უცვლელი რჩება.
- იუსტიციის სამინისტრო - 2.5 მლნ ლარით (-6.6%). შტაგით დასაქმებულთა ოდენობა უცვლელი რჩება.
- გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო - 2.6 მლნ ლარით (-13%). შტაგით დასაქმებულთა ოდენობა 199 ადამიანით მცირდება.
- სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სამინისტრო - 775 ათასი ლარით (-16%). შტაგით დასაქმებულთა ოდენობა უცვლელი რჩება.

განთავისუფლება შტაბგარეშე თანამშრომლებს ეხებათ.

ფინანსთა სამინისტროდან მოწოდებული ინფორმაციის თანახმად:

- საქართველოს პარლამენტი და მასთან არსებული ორგანიზაციების შემთხვევაში შრომის ანაზღაურების ზრდა გამოწვეულია იმით, რომ 2016 წლის შრომის ანაზღაურების ფაქტი 2016 წლის გეგმასთან შედარებით უმნიშვნელოდ, მაგრამ მაინც მცირეა და ასევე ფინანსთა სამინისტროს და სახელმწიფო ხაზინის მიერ გამოქვეყნებულ მონაცემებს შორის გეგნიკური სხვაობით.
- საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურში შრომის ანაზღაურების ზრდა გამოწვეულია იმით, რომ შსს-დან აღნიშნული უწყება 2015 წლის მეორე ნახევარში გამოიყო, 2016 წელს სტრუქტურა ეგაპობრივად ჩამოყალიბდა და ვაკანსიებიც შეივსო. იქიდან გამომდინარე, რომ აღნიშნულ უწყებაში შტაგით დასაქმებულთა ოდენობა უცვლელი რჩება უნდა ვივარაუდოთ, რომ ან შტაგგარეშე დასაქმებულთა ოდენობა იზრდება, ან თანამშრომლებს ეზრდებათ ანაზღაურება.
- კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროში შრომის ანაზღაურების და დასაქმებულთა ოდენობის ზრდა გამოწვეულია იმით, რომ სამინისტროს მიერ დაფუძნებული 15-მდე სსიპ-ი (ძირითადად თეატრები), რომლებიც წლების მანძილზე თვითმმართველი ერთეულების დაფინანსებაზე იმყოფებოდნენ, გადავიდა ცენტრალური ხელისუფლების დაფინანსებაზე (დაახლოებით 5 მლნ ლარი).
- სსიპ „სამოგადოებრივ მაუწყებელში“ შრომის ანაზღაურების ზრდა გამოწვეულია იმით, რომ 2015 წელს ამ უწყების საშტატო რიცხოვნობა ვერ დამტკიცდა სამეურნეო საბჭოს მიერ და ნაცვლად შრომის ანაზღაურებისა, ხელფასი გაიყვანა საქონელი და მომსახურებიდან შტაგგარეშეებზე. ამ მიზნით გეგმა გადაგანილი იქნა შრომის ანაზღაურების მუხლიდან საქონელი და მომსახურების მუხლში. გამომდინარე აქედან გეგმა ფაქტთან შედარებით ჩანს გაზრდილი;
- სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შემთხვევაში შრომის ანაზღაურების ზრდა გამოწვეულია იმით, რომ „სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტოს“ ხელფასი სუბსიდიის მუხლიდან გაიყვანა (სსიპ-ები და ააიპ-ების ხელფასები ეგაპობრივად გაიშალა სუბსიდიის მუხლიდან და გადანაწილდა შრომის ანაზღაურების და ეკონომიკური კლასიფიკაციის სხვა მუხლებში). სააგენტოს გარეშე შრომის ანაზღაურების ფონდი შემცირებულია დაახლოებით 2.4 მლნ ლარით;
- საქართველოს უზენაესი სასამართლოს შრომის ანაზღაურების ზრდის მიზეზი არის ის, რომ 2016 წელს სხვადასხვა მიზეზების გამო ვერ მოხერხდა ყველა მოსამართლის აყვანა. იქიდან გამომდინარე რომ აღნიშნულ უწყებაში შტაგით დასაქმებულთა ოდენობა უცვლელი რჩება, აქედან შეგვიძლია ვივარაუდოთ, რომ შტაგგარეშე დასაქმებულთა ოდენობა იზრდება.

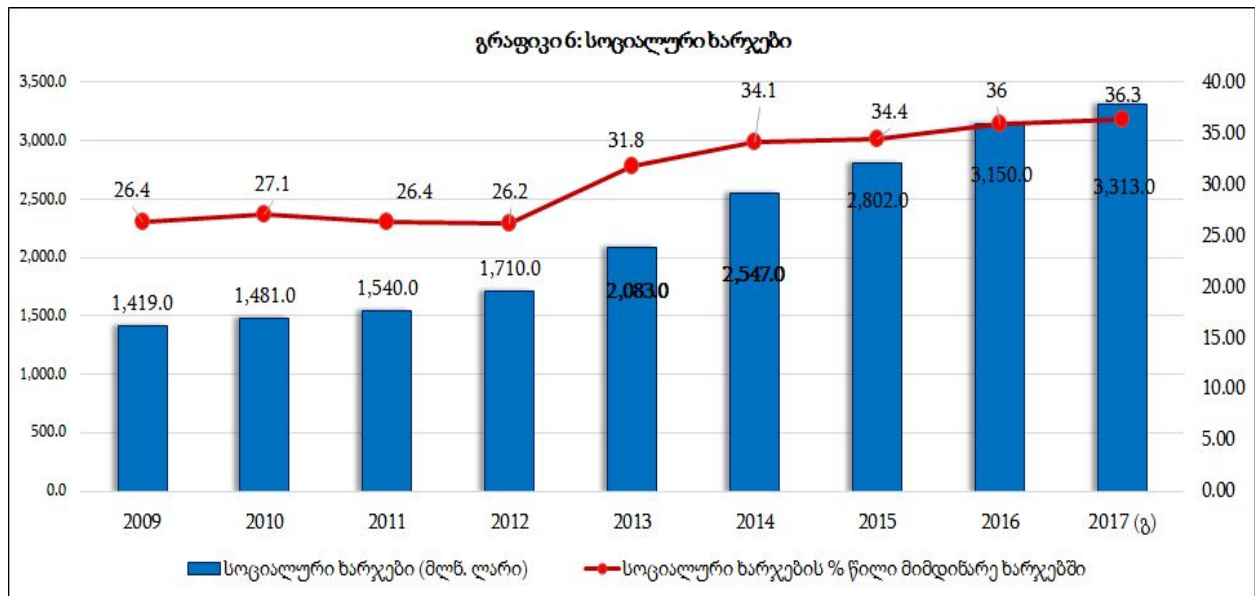
რაც შეეხება საერთო სასამართლოებს, შრომის ანაზღაურების 3.4 მლნ ლარიანი (8.7%) და შტაგით დასაქმებულთა ოდენობის 180 ადამიანით ზრდა, ძირითადად განპირობებულია საერთო სასამართლოების სისტემის განვითარება და ხელშეწყობისთვის შტაგის 180 ადამიანის გაზრდით.

მიმდინარე და გასული წლების სახელმწიფო ბიუჯეტის ანალიზიდან ნათელია, რომ ე.წ. ადმინისტრაციული ხარჯები კერძოდ, მხოლოდ შრომის ანაზღაურება 2017 წელს 59 მლნ ლარით მცირდება (-4.04%). ხარჯების სხვა მუხლებში შემცირება არ შეინიშნება. რაც შეეხება ნაერთ ბიუჯეტს, რომელიც უფრო რეპრეზენტატიულია ადმინისტრაციული ხარჯები, კერძოდ, შრომის ანაზღაურება მცირდება 76 მლნ ლარით (-4.3%) და საქონელი და მომსახურება 3 მლნ ლარით (-0.2%). ჯამში ადმინისტრაციული ხარჯები მცირდება მხოლოდ 79 მლნ ლარით (-2.5%-ით).

შედეგად, ე.წ ადმინისტრაციული ხარჯების 10%-იანი კლება არც სახელმწიფო და არც ნაერთი ბიუჯეტის შემთხვევაში არ ფიქსირდება. მიმდინარე წელს იგეგმება რიგი საბიუჯეტო ორგანიზაციების გაუქმება ან სახელმწიფო ბიუჯეტიდან დაფინანსების შეწყვეტა, მაგალითად უქმდება სსიპ „საქართველოს საინვესტიციო სააგენტო“ და მისი ფუნქციები ემატება სსიპ „მეწარმეობის განვითარების სააგენტოს“, ასევე, აღარ ფინანსდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან სსიპ „საქართველოს დაზღვევის სახელმწიფო ზედამხედველობის სამსახური“, თუმცა აღნიშნული ორივე სსიპ-ის შემთხვევაში ბიუჯეტიდან თანხები მათთვის მაინც გამოყოფილია.

3. ბიუჯეტის სოციალური ორიენტაცია

ისევე როგორც გასულ 2013-2016 წლებში, 2017 წელსაც სახელმწიფო ბიუჯეტი სოციალურ ხარჯებზე ორიენტირებული შედარებით 2003-2012 წლებისა, თუმცა 2016 წელთან შედარებით უფრო ნაკლებად. მიმდინარე წელს სოციალურ უზრუნველყოფაზე გეგმით 3,313 მლნ ლარია გამოყოფილი. აღნიშნული მაჩვენებელი 163 მლნ ლარით მეტია 2016 წლის ფაქტობრივ მაჩვენებელზე, რაც მიმდინარე ხარჯების 36.3%-ს წარმოადგენს. სოციალური ხარჯების როგორც ზრდის ტემპი ასევე პროცენტული წილი მიმდინარე ხარჯებში 2010-2012 წლებში მეტწილად სტაბილური იყო. 2013 წელს სოციალურმა ხარჯებმა 2,083 მლნ ლარი შეადგინა, რაც 373 მლნ ლარით მეტი იყო წინა წლის მაჩვენებელზე და რამაც მიმდინარე ხარჯების 31.8% შეადგინა. 2013 წლიდან სოციალურმა ხარჯებმა მნიშვნელოვანი ზრდა დაიწყო, ასევე მნიშვნელოვნად - 5.6 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა მიმდინარე ხარჯებში მისი წილიც. 2014 წელს მიმდინარე ხარჯებში სოციალური ხარჯების წილმა 34.1% შეადგინა; 2015 წელს აღნიშნული მაჩვენებელი უმნიშვნელოდ 0.3 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა, ხოლო 2016 წელს სოციალური ხარჯების ზრდის ტემპმა ისევ ზრდა დაიწყო და მიმდინარე ხარჯების 36% შეადგინა. 2017 წელს სოციალური ხარჯების ზრდის ტემპი ისევ შემცირდა. (იხ, გრაფიკი 6).

რაც შეეხება მთლიანად შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს დაფინანსებას როგორც ჯანდაცვის, ისე სოციალური დაცვის მიმართულებით 2017 წელს 2016 წლის ფაქტთან შედარებით 151 მლნ ლარით გაიზარდა (4.6%), რაც მნიშვნელოვნად 208 მილიონი ლარით ნაკლებია 2016 წლის 359 მლნ ზრდაზე.

მოსახლეობის სოციალურ დაცვაზე გაზრდილი ხარჯები 181 მლნ ლარი (8%) ძირითადად (1) მოსახლეობის საპენსიო უზრუნველყოფაზე 109 მლნ ლარი (6.9%) და (2) სოციალური შეღავათები მაღალმთიან დასახლებაში 44 მლნ ლარზე (418%) მოდის.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვაზე შემცირებული ხარჯები -26 მლნ ლარი (-2.9%) მოდის (1) მოსახლეობის საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვაზე -21 მლნ ლარი (-3.1%), (2) სამოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვაზე -5.6 მლნ ლარი (-6.3%) და (3) მოსახლეობისთვის სამედიცინო მომსახურების მიწოდება პრიორიტეტულ სფეროებზე 380 ათასი ლარი (0.3%).

დაფინანსება შემცირებულია შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის პროგრამების მართვაზე 8 მლნ ლარით (-15%) და სამედიცინო დაწესებულებათა რეაბილიტაცია და აღჭურვაზე გაზრდილია 2 მლნ ლარით (8%);

ფაქტია, რომ 2017 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტი კვლავ სოციალურად ორიენტირებულია შედარებით 2003-2012 წლებისა, თუმცა ისე არა როგორც ეს 2016 წელს იყო. ამის მიზეზი კი საგარეო ფაქტორებისაა, რომ 2016 წელი აქტიური საარჩევნო წელი იყო. სოციალურ ხარჯებთან დაკავშირებით ასევე ვფიქრობთ, რომ ამ მიმართულებითაც ბიუჯეტის თანხების არც თუ ისე ეფექტიანი გამოყენება ხდება. ვფიქრობთ, რომ ჯანდაცვა არა საყოველთაო არამედ მიზნობრივი უნდა იყოს. ასეთი მიდგომით, უფრო მეტად ვიქნებით ორიენტირებული სამოგადოების მოწყვლად ნაწილზე - მათ ვისაც ყველაზე მეტად სჭირდება დახმარება და ამ გზით ბიუჯეტის უფრო ეფექტიანი გამოყენება მოხდება.

4. საგადასახადო კანონმდებლობაში შეტანილი ცვლილებები

2017 წლის 1 იანვრიდან საქართველოს საგადასახადო კანონმდებლობაში ბევრი მნიშვნელოვანი ცვლილება ამოქმედდა, კერძოდ:

- მოგების გადასახადის რეფორმის - „ესკონული მოდელის“ შემოღების შედეგად ბიზნესი მოგების გადასახადისგან გათავისუფლდება, თუ იგი მიღებული მოგების რეინვესტირებას მოახდენს.
- გაიზარდა აქციზის გადასახადი თამბაქოს პროდუქციაზე.
- გაიზარდა აქციზის გადასახადი ნავთობპროდუქტებზე.
- გაიზარდა აქციზის გადასახადი ბენზინისძრავიან მსუბუქ ავტომობილებზე;
- დადგინდა ქონების გადასახადი ავტომობილებზე
- გაიზარდა სათამაშო ბიზნესის მოსაკრებელი

მოგების გადასახადის რეფორმის - „ესკონული მოდელის“ შემოღების მთავარი მიზანი კერძო სექტორისთვის მეტი ფულის დაგროვება და ამ გზით ინვესტიციების, დასაქმების და ეკონომიკური ზრდის დაჩქარება იყო. თუმცა, მეორეს მხრივ, გაიზარდა აქციზი თამბაქომზე, ნავთობპროდუქტებზე, ავტომობილებზე, გაიზარდა მოსაკრებელი სათამაშო ბიზნესზე და დადგინდა ქონების გადასახადი ავტომობილებზე. აქედან ნათელია, რომ მოგების გადასახადის რეფორმის გზით კერძო სექტორი გარკვეულ შეღავათს იღებს, თუმცა სხვადასხვა პროდუქტზე აქციზის გაზრდა კერძო სექტორის ნაწილს ახალ ტვირთად აწევს. 2017 წელს საგადასახადო შემოსავლების 833 მილიონი ლარით (10.4%) ზრდაა დაგეგმილი. **რადგან საგადასახადო კანონმდებლობაში აღნიშნული ცვლილებების რეალური ეფექტი ეკონომიკაზე და საგადასახადო შემოსავლებზე საბოლოოდ მაინც კითხვის ნიშნის ქვეშ არის, ამიტომ საგადასახადო შემოსავლების 833 მილიონი ლარით ზრდა შესაძლოა ვერ**

მოხდეს, მიუხედავად იმისა, რომ მიმდინარე წლის იანვარში ეკონომიკურმა ზრდამ 5.2% შეადგინა.

5. ინფრასტრუქტურის ბიუჯეტი

2017 წელს, 2016 წელთან შედარებით, რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს დაფინანსება 286 მილიონი ლარით (29%) გაიზარდა, მაშინ როცა 2016 წელს ზრდა მხოლოდ 73 მლნ ლარი იყო. გასულ წელს გაზრდილი ბიუჯეტის მიხედვით პირველ ადგილზე საქართველოს შრომის ჯანმრთელობის და სოციალური დაცვის სამინისტრო იყო, ხოლო მიმდინარე წელს აღნიშნულმა სამინისტრომ მეოთხე ადგილზე გადაინაცვლა. 2017 წელს პირველ, მეორე და მესამე ადგილებს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო, ეკონომიკის სამინისტრო და განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო იკავებენ.

იქიდან გამომდინარე, რომ ინფრასტრუქტურული პროექტები ინვესტიციების ზრდას, საშუაო ადგილების შექმნას და ეკონომიკურ ზრდას ყველაზე მეტად უწყობს ხელს, ამ მიმართულებით ბიუჯეტის გაზრდას დადებითად მივიჩნიეთ. ასევე, რადგან ვფიქრობთ, რომ განათლების სფეროში დღეს ბევრი ხარვეზებია, ამ მიმართულებითაც დაფინანსების გაზრდა პრიორიტეტულია.

6. პროგრამული ბიუჯეტის პროგრესი და გამოწვევები

პროგრამული ბიუჯეტი გრადიციული სტრუქტურის ბიუჯეტის ალტერნატივაა და იმ უპირატესობით გამოირჩევა, რომ ოთხწლიან პერიოდზეა გაწერილი და შედეგზეა ორიენტირებული.

პირველ რიგში უნდა ითქვას, რომ საქართველოს მთავრობის მიერ წარმოდგენილ 2016-2019 სახელმწიფო ბიუჯეტში ამ მიმართულებით მნიშვნელოვანი ცვლილებები განხორციელდა, როგორც ფორმატის ისე შინაარსის მიხედვით. კერძოდ, პროგრამულ ბიუჯეტს დაემატა ისეთი მნიშვნელოვანი მონაცემები, როგორიცაა საბაზისო მაჩვენებელი, მიზნობრივი მაჩვენებელი, ცდომილების ალბათობა და შესაძლო რისკები.

რაც შეეხება მიმდინარე წელს, 2017 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონს დაემატა ინფორმაცია ცენტრალური ბიუჯეტით გათვალისწინებული პროგრამების, ღონისძიებების და მათ ფარგლებში გამოყოფილი ასიგნებების შესახებ და 2017 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონზე - მოქალაქის გზამკვლევი.

კვლავ პრობლემად რჩება რიგი საბიუჯეტო ორგანიზაციების შემთხვევაში ინფორმაციის ნაკლებობა მათი პროგრამების და ქვეპროგრამების შესახებ.

მაგალითად, პრობლემები აქვს საშუალოვადიანი გეგმების მომზადებას და დამტკიცებასთან დაკავშირებით თავდაცვის სამინისტროს, აღნიშნულ სამინისტროში ფინანსების მართვის დეპარტამენტმა საშუალოვადიანი სამოქმედო გეგმა და სამინისტროს დაქვემდებარებაში შემავალი დეპარტამენტების და სსიპ-ების ფარგლებში დაგეგმილი ღონისძიებების შესაბამისად ხარჯთაღრიცხვის შედგენა ვერ შეძლო. შედეგად დეპარტამენტმა აღნიშნული ღონისძიებების ბიუჯეტი გასულ წლებში გაწეული ხარჯების მიხედვით შეადგინა.

ასევე პრობლემები აქვს ღონისძიებების უშუალო განმახორციელებლის განსაზღვრა და კომპეტენციის გამიჯვნაში ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს, სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სამინისტროს და კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს.

შედეგად, ბიუჯეტის პროგრამულობასთან დაკავშირებით კვლავ ბევრი ხარვეზი არსებობს, რაც სახელმწიფოს მხრიდან აქტიურ მუშაობას საჭიროებს.

